

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет фізичного виховання і спорту
Кафедра теорії та методики фізичної культури**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Інклюзія у фізичній культурі

Рівень вищої освіти	<u>другий (магітерський)</u>
Освітня програма	<u>«Середня освіта (фізична культура)»</u>
Спеціалізація	<u>014.11 Фізична культура</u>
Спеціальність	<u>014 Середня освіта (за предметними спеціальностями)</u>
Галузь знань	<u>01 Освіта/Педагогіка</u>

Затверджено на засіданні кафедри
теорії та методики фізичної культури
Протокол № 8 від «23» січня 2025 р.

м. Івано-Франківськ – 2025

ЗМІСТ

1.	Загальна інформація	3
2.	Анотація до навчальної дисципліни	3
3.	Мета та цілі навчальної дисципліни	3
4.	Програмні компетентності та результати навчання	3
5.	Організація навчання	4
6.	Система оцінювання навчальної дисципліни	5
7.	Політика навчальної дисципліни	8
8.	Рекомендована література	10

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Інклюзія у фізичній культурі
Викладач (і)	Мицкан Тетяна Степанівна кандидат психологічних наук, доцент
Контактний телефон викладача	+380953331024
E-mail викладача	tetiana.mytskan@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua
Консультації	Вівторок, четвер 15.00 -17.00 год.

2. Опис дисципліни

Навчальна дисципліна «Інклюзія у фізичній культурі» призначена для поглибленого вивчення та оволодіння студентами теорії інклюзивної освіти – в якій домінують інтереси дитини та задоволення її освітніх потреб. Основний акцент зосереджено на принципі інклюзивної освіти, який визначає цілі й концепцію інклюзивної освіти, що реалізує одну з демократичних ідей - рівність прав людей на здобуття освіти. Отже, вивчення дисципліни «Інклюзивна освіта» дозволить поглибити знання з засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти в Україні.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни є: ознайомлення студентів із підходами держави та суспільства до організації освіти дітей, які мають порушення психофізичного розвитку, основними поняттями корекційної педагогіки та інклюзивної освіти, особливостями та закономірностями розвитку різних категорій осіб з психофізичними порушеннями, а також диференційованими та індивідуальними механізмами та прийомами корекційного навчання і виховання кожної із категорій дітей; засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Для досягнення мети визначаються такі **цілі**:

- сформуванню позитивне професійне та загальнолюдське ставлення до осіб з вадами психофізичного розвитку;
- готовність професійно здійснювати моніторинг їхнього розвитку, своєчасно виявляти відхилення та здійснювати правильний психолого-педагогічний супровід дітей, що потребують корекції психофізичного розвитку.
- формувати у студентів навички та вміння творчо засвоювати професійні знання на практиці;
- організувати самостійну роботу студентів щодо закріплення та розширення наукових знань з дисципліни за підручниками, навчальними і методичними посібниками, періодичними виданнями з фаху, іншими літературними джерелами;
- формування уявлення про значущість своєчасного виявлення порушень у розвитку в дітей, шляхи та способи попередження, діагностики та корекції відхилень у дітей раннього і дошкільного віку

4. Програмні компетентності та результати навчання

Компетентності

ІК Здатність компетентно розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері освіти, зокрема, фізичної культури або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю педагогічних умов та вимог організації освітнього процесу

Загальні компетентності

ЗК-4. Здатність до організаційної роботи, взаємодії в колективі, вміння враховувати психоемоційні особливості окремих осіб, зокрема, та колективу, загалом;

ЗК-7 Готовність особистим прикладом позитивно впливати на оточуючих з точки зору дотримання норм і рекомендацій здорового способу життя.

ЗК-9. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові компетентності

ФК-2. Здатність застосовувати сучасні методи й освітні технології навчання у фізичному вихованні.

ФК-3. Здатність здійснювати об'єктивний контроль і оцінювання рівня навчальних досягнень учнів з фізичної культури

ФК-8. Здатність вести документацію, що забезпечує процес навчання з фізичної культури в закладах загальної середньої освіти.

ФК-14. Здатність оцінювати фізичні здібності і функціональний стан учнів, адекватно вибирати засоби і методи рухової діяльності для корекції стану учнів з урахуванням їх індивідуальних особливостей.

ФК-17. Здатність здійснювати реабілітаційні заходи з метою відновлення функцій організму, досягнення нормального рівня здоров'я, оптимального фізичного стану та кондиції осіб різного віку (зокрема учнів спеціальних медичних груп та з ослабленим здоров'ям) з порушеннями різної нозології.

Програмні результати навчання

ПРН-8 вміти застосовувати сучасні методики та технології організації освітньої діяльності, діагностики та оцінювання якості освітнього процесу в сфері фізичної культури та вносити в нього відповідні корективи

ПРН-15 вміти планувати та проводити наукові дослідження з використанням сучасних інформаційних технологій і застосовувати їх результати для підвищення ефективності професійної діяльності

ПРН-17 вміти використовувати сучасні інформаційно-комунікаційні технології і засоби масової інформації для вирішення культурно-просвітницьких завдань у фізичній культурі

ПРН-19 вміти аналізувати інформацію з різних джерел, готувати до публікації тексти професійного змісту державною та іноземною мовами; узагальнювати результати експериментально-дослідницької і аналітичної роботи у вигляді дипломної роботи та інших наукових публікацій; проявляти принциповість і нетерпимість до проявів академічного плагіату

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни

Вид заняття	Загальна кількість годин
лекції	12
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18
самостійна робота	60

Ознаки навчальної дисципліни

Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
–	014 Середня освіта (фізична культура)	1–3	Вибіркова

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	Кількість год.		
	лекції	семінарські	сам. роб
Тема 1. Інклюзивна освіта як модель соціального устрою. Інклюзія – стратегія міжнародного та українського законодавства	1	2	6
Тема 2. Передумови для забезпечення успішної інклюзії. Основні групи (класи) та типологія інвалідів.	1	2	6
Тема 3. Інклюзивне фізичне виховання, історія становлення та розвиток інклюзивного фізичного виховання у системі освіти. Нормативно- правова база ІФК	1	2	6
Тема 4. Принципи, методи, засоби, ІФВ. Особливості основних видів і форм інклюзивної фізичної культури .	1	2	6
Тема 5. Теоретико-методичні засади та проблеми реалізації інклюзивного фізичного виховання дітей дошкільного віку	1	2	6
Тема 6. Інклюзивне фізичне виховання школярів. Профілактика травматизму в інклюзивному фізичному вихованні.	1	2	6
Тема 7. Методика ІФК школярів з ДЦП і з порушенням ОРА	2	2	6
Тема 8. Методика ІФК школярів з порушенням зору	1	2	6
Тема 9. Методика ІФК школярів з порушенням слуху	2	2	6
Тема 10. Методика ІФК школярів з порушенням інтелекту	1	2	6
Всього	12	18	60

6. Система оцінювання освітньої компоненти

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Система оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контролю знань. Оцінювання відповідей студентів на лабораторних заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. По завершенні теоретичного навчання середнє арифметичне усіх отриманих оцінок у 100-бальній шкалі множиться на ваговий коефіцієнт 0,70, відповідно – максимальний бал за усі отриманні заняття у підсумку може скласти 70 балів.</p> <p>При виставленні балів за модульний контроль оцінюються: рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до змістових модулів, самостійне опрацювання тем, проведення розрахунків, лабораторних робіт, написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів, тощо.</p> <p>Якщо студент не склав змістовий модуль з поважних причин, які підтверджені документально, то він має право на його складання з дозволу зав. кафедри (за заявою).</p> <p>Підсумкова оцінка за вивчення дисципліни складається із математичної суми балів за роботу на парах (максимально – 70 балів), отриманих балів за самостійну роботу (КСР) (оцінка виставляється у 100-бальній шкалі і множиться на ваговий коефіцієнт 0,20, відповідно максимальний бал за самостійну роботу може скласти 20 балів), оцінки за письмову (додаткову) роботу (написання рефератів, опрацювання завдань робочих зошитів, підготовка конспектів навчальних чи наукових текстів і т.д.) (оцінка</p>
---	---

	<p>виставляється у 100-бальній шкалі і множить на ваговий коефіцієнт 0,10, відповідно максимальний бал може скласти 10 балів), що в сумі максимально може скласти 100 балів.</p>
<p>Вимоги до письмових робіт</p>	<p>Письмовими роботами <u>студентів денної форми навчання</u> є: – огляд питань за темами та виступ на практичному занятті; – підготовка реферату, презентації, доповіді на практичне заняття.</p> <p>Письмовими роботами <u>студентів заочної форми навчання</u> є: – підготовка реферату, презентації, доповіді на практичне заняття.</p> <p>Критерії оцінювання письмової роботи студентів денної форми навчання:</p> <p><i>90–100 балів</i> – Огляд у письмовому вигляді всіх питань самостійної роботи, передбачених програмою та НМКД, підготовка реферативної роботи та виступ на практичному занятті, підготовка презентації;</p> <p><i>80–89 балів</i> – Виконання зазначених завдань письмової роботи, однак не в повному обсязі, а в такому, що становить 80–90 % від запропонованих завдань;</p> <p><i>70–79 балів</i> – Підготовка письмових робіт у повному обсязі та підготовка реферативної роботи (без виступу на практичних заняттях);</p> <p><i>60–69 балів</i> – Підготовка письмових робіт та виступи на практичних заняттях у обсязі 50 %; підготовка реферативної роботи (без виступу на практичному занятті);</p> <p><i>50–59 балів</i> – Підготовка письмових робіт у обсязі 50 % або підготовка реферативної роботи (без виступу на практичному занятті).</p> <p>Критерії оцінювання письмової роботи студентів заочної форми навчання (реферати):</p> <p><i>90–100 балів</i> – виконані всі вимоги до написання й захисту реферату: позначені проблема й обґрунтована її актуальність, зроблений аналіз різних точок зору на проблему й логічно викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита повністю, витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення, дані правильні відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії;</p> <p><i>80–89 балів</i> – виконані всі формальні вимоги до написання й захисту реферату: витриманий обсяг, дотримані вимоги до зовнішнього оформлення. Проблема позначена, але не достатньо обґрунтована її актуальність, зроблений короткий аналіз різних точок зору на проблему й викладена власна позиція, сформульовані висновки, тема розкрита достатньо повно, дані правильні відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії;</p> <p><i>70–79 балів</i> – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені деякі недоліки. Не обґрунтовано актуальність проблеми, висновки не чіткі. Найявні певні неточності у викладенні матеріалу. Вимоги щодо оформлення дотримано на належному рівні;</p> <p><i>60–69 балів</i> – основні вимоги до реферату і його захисту виконані, але при цьому допущені недоліки. Зокрема, є неточності у викладі матеріалу; відсутні логічна послідовність у судженнях; не витриманий обсяг реферату; є недоліки в оформленні; на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії при захисті дані неповні відповіді;</p> <p><i>50–59 балів</i> – є істотні недоліки стосовно вимог до написання реферату. Зокрема: тема розкрита лише частково;</p>

	<p>допущені фактичні помилки в змісті реферату або при відповіді на додаткові питання викладача та присутніх у аудиторії; під час захисту відсутній висновок; <i>Менше 50 балів</i> – тема реферату не розкрита, виявляється істотне нерозуміння проблеми, оформлення не відповідає встановленим вимогам, відсутня логіка викладу представленого матеріалу</p>
Оцінювання презентацій	<p>Оцінювання презентацій студентів на семінарських заняттях відбувається за 100 бальною шкалою. <i>90-100 балів</i> – У презентації відображено глибоке розуміння та усвідомлення матеріалу, творчий підхід до поставлених задач. Під час аналізу-інтерпретації зроблені самостійні висновки, аргументація, висловлене власне ставлення до проблеми. Малюнки, звуки, фото, анімації – у кількості, виправданій змістом презентації. Робота виконана творчо і самостійно. Презентація характеризується оригінальністю <i>80-89 балів</i> – Презентація має задовольняти всім критеріям нижчого рівня і одному або двом таким: відображає глибокий пошук при дослідженні та застосування навичок мислення високого рівня; показує явне поглиблення та розуміння теми; притягує увагу аудиторії. <i>70-79 балів</i> – Проект має чіткі цілі, відповідні темі. Включена інформація добута із різноманітних джерел. Проект корисний не тільки для студентів, які його створили. <i>60-69 балів</i> Проект представляє інформацію, структуровану у формі опорного конспекту, зрозумілу для аудиторії. Зроблений акцент на важливих питаннях <i>50-59 балів</i> – Проект сфокусований на темі, але не висвітлює її. Наявна певна організаційна структура, але вона не явна з показу. Можуть бути фактичні помилки чи незрозумілості, але вони не значні. <i>25–49 балів, менше 25 балів</i> – Проект здається випадковим, нашвидку зробленим, чи незакінченим. Наявні значні фактичні помилки, незрозумілості та нерозуміння теми.</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	До заліку допускаються студенти, які набрали мінімум 50 балів за поточний контроль (практичні заняття).
Підсумковий контроль	<p>Залік. Оцінювання екзамену студентів відбувається за 100 бальною шкалою. <i>90-100 балів</i> – Студент має глибокі міцні і системні знання з усього теоретичного і практичного курсу, вільно володіє понятійним апаратом, знає основні проблеми навчальної дисципліни, її мету та завдання. Вміє застосовувати здобуті практичні та теоретичні знання в усіх видах професійної діяльності. Не допускає помилок під час виконання різних практичних завдань, чітко знає методику дослідження та визначення різних складових та тем навчальної дисципліни. <i>80-89 балів</i> – Студент має міцні ґрунтовні знання, виконує теоретичну і практичну роботу без помилок, але може допустити незначні помилки при виконанні залікових завдань. <i>70-79 балів</i> – Студент знає програмний матеріал повністю, має практичні навички щодо виконання практичних завдань, але не вміє самостійно і творчо мислити, не може вийти за межі теми. <i>60-69 балів</i> – Студент знає основні теми курсу, але його знання мають загальний характер. Вміє дати узагальнюючу характеристику стосовно різних практичних завдань. Володіє знаннями і вміннями не в повному обсязі. <i>50-59 балів</i> – Студент знає основні теми курсу, але його</p>

	<p>знання мають загальний характер. Має прогалини в теоретичному курсі та в практичних вміннях та навичках. <i>25–49 балів</i> – з можливістю повторного складання. Студент має фрагментарні знання з усього курсу. Не володіє термінологією, оскільки понятійний апарат не сформований. Практичні вміння та навички сформовані на примітивному рівні. <i>менше 25 балів</i> – з обов’язковим повторним вивченням дисципліни. Студент повністю не знає програмного матеріалу, не працював в аудиторії з викладачем або самостійно.</p>
--	--

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи	<p>Оцінювання письмових робіт студентів регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Ознайомитися з положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/</p>
Академічна доброчесність	<p>Дотримання академічної доброчесності засновується на низці положень та принципів академічної доброчесності, що регламентують діяльність здобувачів вищої освіти та викладачів університету:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Кодекс честі Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника ➤ Положення про Комісію з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Положення про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Склад комісії з питань етики та академічної доброчесності Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника ➤ Лист МОН України “До питання уникнення проблем і помилок у практиках забезпечення академічної доброчесності”. <p>Ознайомитися з цими положеннями та документами можна за посиланням: https://pnu.edu.ua/polozhennia-pro-zapobihannia-plahiatu/</p>
Пропуски занять (відпрацювання)	<p>Можливість і порядок відпрацювання пропущених студентом занять регламентується «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Невідпрацювання занять може призвести до відрахування здобувача вищої освіти (студента) «за порушення навчальної дисципліни і правил внутрішнього розпорядку вищого закладу освіти», відповідно до п.14 «Відрахування студентів» «Положення про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів вищих закладів освіти» – ознайомитися із положеннями можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-</p>

	документи/polozhenja/
Виконання завдання пізніше встановленого терміну	У разі виконання завдання студентом пізніше встановленого терміну, без попереднього узгодження ситуації з викладачем, оцінка за завдання - «незадовільно», відповідно до «Положення про порядок організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. та до «Положення про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін (кредитів ECTS) в умовах ECTS» (наказ ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309) – стор. 7. Ознайомитися із положенням можна за посиланням: https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/
Неформальна освіта	Можливість зарахування результатів неформальної освіти регламентується «Положення про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника» (введено в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 24 листопада 2022 р. № 672) - https://nmv.pnu.edu.ua/нормативні-документи/polozhenja/

8. Ресурсне забезпечення

Матеріально-технічне забезпечення	Мультимедійний кабінет №104а, 70 м ² Мультимедійний проектор — 1 шт. BenQ w1070
Література	
Основна	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Випасняк І.П. Корекційно-профілактичні технології у процесі фізичного виховання студентів із функціональними порушеннями опорно-рухового апарату: монографія. Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г.М.; 2018. 347 с. 2. Боднар І. Інтегративне фізичне виховання школярів різних медичних груп: моногр. Л.: ЛДУФК, 2014. 300 с. http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/3763. 3. Оцінювання фізичної підготовленості та здоров'я різних груп населення: монографія / Боднар І.Р., Виноградський Б.А., Павлова Ю.О., Ріпак М.О., Дух Т.І., Стефанишин М.В. Львів: ЛДУФК, 2018. 132 с. http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/19444 4. Щекотиліна Н.Ф. Інклюзія в фізичній культурі: навчальний посібник. Одеса: Університет Ушинського, 2023. 202 с. 5. Колупаєва А.А. Таранченко О.М. Інклюзивна освіта. Педагогічні технології інклюзивного навчання: навч.посіб. Видавництво: Ранок «Кенгуру», 2020. 160 с. 6. Колупаєва А.А. Таранченко О.М. Інклюзивна практика. Технології навчання: навч.-метод. посіб. Видавництво: Літера ЛТД, 2019. 188 с. 7. Колупаєва А.А. Таранченко О.М. Навчання дітей з особливими освітніми потребами: навч.-метод. посіб. Харків: Вид-во «Ранок», ВГ «Кенгуру», 2018. 300 с. 	
Додаткова	
<ol style="list-style-type: none"> 8. Щекотиліна Н.Ф. Педагогічні умови підготовки майбутніх учителів фізичної культури до індивідуальної роботи з учнями в умовах інклюзії: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.04/ Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д. Ушинського». Одеса, 2019. 260 с. 9. Білоус І.В. Підготовка майбутнього вчителя фізичного виховання до коректувально-педагогічної діяльності. Вісник Прикарпатського університету: Фізична культура. 2012; 16: 68–73. 10. Білоус І.В. Психосоматичні аспекти біологічного дозрівання дітей молодшого шкільного віку в нормі та при аномальному розвитку. Вісник Прикарпатського 	

університету: Фізична культура .2011; 13: 147–154.

11. Боднар І.Р. Проблеми залучення учнів 1–3 груп здоров'я до спільних уроків фізичної культури. Фізична активність, здоров'я і спорт. 2013;1(11):36–44.

12. Випасняк І.П. Вплив засобів фізичної культури на соціальну інтеграцію і інвалідів з вадами слуху. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві. Луцьк, 2005. С. 27–30.

13. Випасняк І.П. Вплив індивідуально-психологічних особливостей на ефективність соціальної інтеграції глухих дітей. Формування громадянського суспільства в контексті Європейської інтеграції: Матеріали ІХ Міжнародної науково-практичної конференції. Рівне, 2005. С. 47–49.

14. Випасняк І.П. Групова фізична культура як форма соціальної інтеграції глухих дітей. Молода спортивна наука України: збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту. 2005; 9(2): 129–133.

15. Випасняк І.П. До питання про фізичний стан школярів з вадами слуху. Актуальні проблеми розвитку руху «Спорт для всіх» у контексті європейської інтеграції України: Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Тернопіль, 2004. С. 368–370.

16. Випасняк І.П. Зміна показників розумової працездатності школярів із вадами слуху. Вісник Прикарпатського університету: Серія фізична культура. 2010;12: 71–74.

17. Випасняк І.П. Корекція рухової активності та психологічних якостей дітей з вадами слуху шляхом застосування народних рухливих ігор. Молода спортивна наука України: Збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту. 2006;10(4): 146–1149.

18. Випасняк І.П. Мотиви та інтереси глухих дітей до виконання фізичних вправ. Концепція розвитку галузі фізичне виховання і спорту в Україні: збірник наукових праць. Рівне: 2003; 3(2):111–113.

19. Випасняк І.П. Особливості соціальної інтеграції глухих дітей у процесі організації фізичного виховання у спеціалізованих школах. Вісник Прикарпатського університету. 2004;1:135–137.

20. Випасняк І.П. Рухливі ігри як засіб оптимізації процесу фізичного виховання дітей з порушеним слухом. Роль фізичної культури і спорту у гармонійному вихованні студентської і учнівської молоді: збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту за матеріалами другої регіональної наукової конференції. Івано-Франківськ, 2006. С. 120–123.

21. Випасняк І.П. Рухливі ігри як засіб соціалізації глухих дітей. Вісник Прикарпатського університету: серія Фізична культура. 2007, 4, 136–140.

22. Випасняк І.П. Рухливі ігри як засіб соціалізації глухих дітей. Соціально-педагогічна реабілітація в закладах освіти: проблеми та перспективи. Хмельницький, 2009, 83–84.

23. Випасняк І.П. Фізична культура і спорт як засіб соціалізації глухих дітей. Молода спортивна наука України: збірник наукових праць з галузі фізичної культури та спорту. 2004; 8(2): 52–55.

24. Випасняк І.П. Характеристика розумової працездатності школярів з вадами слуху. Фізичне виховання, спорт і культура здоров'я у сучасному суспільстві: Збірник наукових праць. Луцьк, 2008. С. 21–23.

25. Випасняк І.П. Шляхи корекції фізичного стану глухих дітей засобами фізичного виховання. Роль фізичної культури і спорту у гармонійному розвитку студентської та учнівської молоді: Матеріали міської науково-методичної конференції. Івано-Франківськ, 2003. С 30–33.

26. Випасняк Ігор, Демчук Світлана. Аналіз інноваційних програм із фізичного виховання, спрямованих на корекцію порушень рухової сфери дітей із деривацією слуху. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт: журнал / уклад. А.В. Цьось, А.І. Альошина: СНУ ім. Лесі Українки, 2015; 18:125–129.

27. Випасняк Ігор, Демчук Світлана. Ігрова діяльність як головний чинник соціальної адаптації молодших школярів із деривацією слуху. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми і фізичної культури /фізична культура і спорт/»: зб. наукових праць. 2016;3 (72): 362–366.

28. Випасняк Ігор, Демчук Світлана. Особливості розвитку психічних процесів у дітей молодшого шкільного віку із деривацією слуху. Науковий часопис національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова. Серія №15. «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /фізична культура і спорт/»: зб. наукових праць. 2016; 3К 1

(70):38–43.

29. Горопаха Н. М. Фізичне виховання дошкільників та молодших школярів у контексті інклюзивної освіти: проб леми наступності та перспективності. Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. 2014; 10: 11–15.

30. Демчук С., Випасняк І. Ігрова діяльність як головний чинник соціальної адаптації молодших школярів із депривацією слуху [Електронний ресурс]. Науковий часопис [Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова]. Серія 15: Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт). 2016;3: 38–43. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_015_2016_3_12

31. Жирак Л., Випасняк І. Вплив рекреаційно-туристичної діяльності на психоемоційний стан дітей з вадами слуху. Вісник Прикарпатського університету. Серія фізична культура. 2013; 17: 119–123.

32. Наукове обґрунтування програми реабілітації аномальних дітей з адаптаційним синдромом засобами фізичної культури / Б.М. Мицкан, І.В. Білоус [та ін.]; М-во освіти і науки, молоді та спорт у Україні, ПНУ ім. В.Стефаника. Івано-Франківськ, 2010. 193 с. – Деп. в УкрІНТІ 15.02.11, № 0211U 007744.

33. Приступа Є.Н., Петришин Ю.В., Боднар І.Р. Інклюзивне фізичне виховання школярів 1-3 груп здоров'я. Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблем и фізичного виховання і спорту. 2013; 1: 62–67.

34. Ротар О., Білоус І., Грицуляк Б. Фізичний розвиток і рухові дисфункції у дітей старшого шкільного віку з вадами зору. Вісник Прикарпатського університету: Фізична культура .2014; 19: 167–171.

35. Savliuk S., Kashuba V., Vypasniak I., Yavorskyu A., Kindrat P., Grygus I., Vakoliuk A., Hagner I., Derengowska M. Differentiated approach for improving the physical condition of children with visual impairment during physical education. Journal of Physical Education and Sport. 2020; 20 (Suppl 2), Art 136:958–965, (Scopus)

36. Savliuk,S., Kashuba,V., Romanova,V., Afanasiev,S., Goncharova N., Grygus,I., Gotowski,R. Vypasniak I. Впровадження алгоритму коригувальних та профілактич них заходів у процесі адаптивного фізичного виховання учнів з особливими потребами. Теорія та методика фізичного виховання. 2020; 20(1): 4–11. <https://doi.org/10.17309/tmfv.2020.1.01>

37. Vypasniak I. Vintoniak O. The correction of the motor activity and psychological qualities of schoolchildren with hearing disabilities with the help of physical education. Sport. Olimpism. Sanatafe: Cogress Scientific International, October 5–8, Chisinau, Republic of Moldova. 2016; 2:277–283.

Нормативні документи

1. Конвенція ООН про права дитини. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_021.

2. Конвенція ООН про права осіб з інвалідністю. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_g71.

3. Міжнародна класифікація функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я дітей і підлітків.[Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://moz.gov.ua/article/news/moz-zatverdiv-pereklad-mizhnarodnoi-klasifikacii-funkcionuvannja>.

4. Закон України «Про державні соціальні стандарти та державні соціальні гарантії». zakon.rada.gov.ua

5. Закон України «Про загальнодержавну програму «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини» на період до 2016 р.». <http://zakon.nau.ua>

6. Закон України «Основи законодавства України про охорону дитинства». <http://zakon.rada.gov.ua>

7. Сімейний кодекс України. zakon.rada.gov.ua

Інтернет-ресурси

8. Державна соціальна служба для сім'ї, дітей та молоді – <http://www.dessm.gov.ua>

9. Служба захисту дітей – режим доступу: <http://www.children-ukraine.org>

10. Діти України www.children.edu-ua.net Єдність дітей <http://www.kidsunity.org>